

PRAKSISOVERSIGT · FAMILIERET

Praksisoversigt over samværschikane og tvangsfuldbyrdelse af samvær (rpl. kapitel 42 b)

Tvangsfuldbyrdelse af samvær og konsekvenser af samværschikane efter retsplejelovens kapitel 42 b og forældreansvarslovens § 4

Version 2 Opdateret 24. jun. 2026 7 afgørelser · 2020-2026

[Læs online](#)

INTRODUKTION

Denne praksisoversigt behandler reglerne om tvangsfuldbyrdelse af samværsafgørelser og konsekvenserne af samværschikane (samarbejdschikane) efter retsplejelovens kapitel 42 b og forældreansvarslovens §§ 4, 17 og 19 ff. Området er præget af en grundlæggende spænding mellem to hensyn: barnets ret til kontakt med begge forældre – understøttet af EMRK artikel 8 og FN's Børnekonvention – og beskyttelsen af barnet mod skadelige fuldbyrdelsessituationer, jf. retsplejelovens § 456 p. Fra 1. januar 2025 er samarbejdschikane og forældre fremmedgørelse lovfæstet som selvstændige momenter i vurderingen af barnets bedste, jf. forældreansvarslovens § 4, stk. 2. Praksis viser, at domstolene i stigende grad anerkender samværschikane som et tungtvejende moment, men at den konkrete afvejning mod barnets aktuelle situation og risikoen ved tvangsfuldbyrdelse fortsat er udslagsgivende.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** Tvangsfuldbyrdelse af samvær kan kun ske under hensyn til barnet og skal varetage barnets bedste, jf. retsplejelovens § 456 p – fuldbyrdelse sker for barnets skyld, ikke for forældrens.
- 02** Familieretten kan anvende tvangsbøder (minimum 1.500 kr.), tilbageholdelse af den tilbageholdende forælder eller ultimativt afhentning af barnet som fuldbyrdelsesmiddel, jf. retsplejelovens § 456 q, stk. 2, og § 456 r.
- 03** Ved valg af fuldbyrdelsesmiddel gælder proportionalitetsprincippet – familieretten skal anvende det mindst indgribende middel, der kan påvirke den tilbageholdende forælders adfærd.
- 04** Samarbejdschikane og forældre fremmedgørelse skal fra 1. januar 2025 altid inddrages ved vurderingen af barnets bedste, jf. forældreansvarslovens § 4, stk. 2.
- 05** Højesteret har fastslået, at grov samværschikane og et totalt tillidsbrud kan begrunde ophævelse af fælles forældremyndighed og overflytning af bopæl til den chikanerede forælder (U.2020.3854 H).
- 06** Ved vurdering af samværschikane skal retten anlægge et fremtidsorienteret perspektiv og tillægge det stor vægt, hvem der bedst kan sikre barnets kontakt til begge forældre.

- 07** Højesteret har understreget statens positive forpligtelse efter EMRK artikel 8 til hurtigt at håndhæve samværsafgørelser for at undgå uoprettelige konsekvenser (BS-21907/2025-HJR).
- 08** Afhentning af barnet er det mest indgribende middel og forudsætter, at tvangsbøder har vist sig virkningsløse, og at en børnesagkyndig fra Børneenheden deltager og vurderer, om fuldbyrdelsen varetager barnets bedste.
- 09** Familieretten kan fastsætte erstatningssamvær for samvær, der ikke har kunnet udøves under en fuldbyrdelsessag, jf. retsplejelovens § 456 q, stk. 5.
- 10** Der er ikke lovhjemmel til at fastsætte tvangsbøder for erstatningssamvær, som Familieretshuset endnu ikke har fastsat tidspunkt for.
- 11** Sager om forældremyndighed og bopæl har en sådan særlig betydning for den ankende part, at afvisning efter retsplejelovens § 368 a kun kan ske under helt særlige omstændigheder.

§ 1 Retsgrundlaget for tvangsfuldbyrdelse af samvær – retsplejelovens kapitel 42 b

Reglerne om tvangsfuldbyrdelse af forældremyndighed, barnets bopæl og samvær er samlet i retsplejelovens kapitel 42 b (§§ 456 p–456 r), der trådte i kraft den 1. april 2019 som led i oprettelsen af det nye familieretlige system med Familieretshuset og familieretten.

Retsplejelovens § 456 p er omdrejningspunktet og fastsætter det overordnede princip:

Fuldbyrdelse efter reglerne i dette kapitel kan kun ske under hensyn til barnet og skal varetage barnets bedste. Fuldbyrdelse kan endvidere kun ske, hvis der ikke er behov for af hensyn til barnet at henvise sagen til Familieretshuset til vurdering af, om den aftale eller afgørelse, der søges fuldbyrdet, skal ændres eller ophæves.

Bestemmelsen afløste den tidligere retsplejelovens § 536, stk. 6, hvorefter fuldbyrdelse alene kunne afvises, hvis barnets sjælelige eller legemlige sundhed derved udsattes for *alvorlig fare*. Lovændringen markerede et grundlæggende skifte: fuldbyrdelse sker nu for *barnets* skyld – ikke for forældrens.

Efter § 456 q kan familieretten fuldbyrde samværsafgørelser ved:

- **Tvangsbøder** – fastsættes som daglige eller ugentlige bøder (minimum 1.500 kr.), der løber indtil barnet udleveres, jf. § 456 r, stk. 3. Ved samvær kan der alternativt fastsættes en enkelt bøde, der forfalder ved manglende udlevering til et bestemt samvær.
- **Umiddelbar magt** – enten ved tilbageholdelse af den forælder, der har barnet, *et andet sted end barnets opholdssted*, eller ved afhentning af barnet, jf. § 456 r, stk. 5.

Familieretten er ikke bundet af rekvirentens anmodning ved valg af fuldbyrdelsesmiddel og kan endvidere ændre omfang, tid og sted for samværet under fuldbyrdelsessagen (§ 456 q, stk. 4) samt fastsætte erstatningssamvær (§ 456 q, stk. 5).

Som [Forældreansvarsvejledningen](#) fremhæver, skal familieretten ved valget af fuldbyrdelsesmiddel sikre, at det er til barnets bedste: efter proportionalitetsprincippet bør familieretten anvende det *mindst muligt indgribende middel*, som må antages at kunne påvirke den tilbageholdende forælders adfærd.

LOV

[Retsplejeloven § 456p](#)[Retsplejeloven § 456q](#)[Retsplejeloven § 456r, stk. 3, 5](#)

§ 2 Samarbejdschikane og forældre fremmedgørelse – forældreansvarslovens § 4, stk. 2 (2025)

Samarbejdschikane har længe indgået som et vigtigt moment ved vurderingen af barnets bedste, men det var først ved **lov nr. 1688 af 30. december 2024** – med ikrafttræden den 1. januar 2025 – at begrebet blev lovfæstet direkte i [forældreansvarslovens § 4, stk. 2](#). Bestemmelsen pålægger Familieretshuset og familieretten at inddrage hensynet til barnets ret til begge forældre og konsekvenserne af samarbejdschikane, herunder forældre fremmedgørelse, ved vurderingen af barnets bedste.

Forarbejderne til bestemmelsen definerer forældre fremmedgørelse som:

En forælders bevidste brug og manipulation af barnet i forhold til anden forælder med det sigte, at den anden forælder mister kontakt med barnet.

Der er tale om et *faktabaseret begreb*, ikke et psykologisk begreb. Det adskilles fra samarbejdschikane, der bredere omfatter en forælders chikane af samarbejdet – og som kan udøves af *begge* forældre (bopæls- såvel som samværsforælder).

[Forældreansvarsvejledningen, punkt 2.2](#) beskriver samarbejdschikane fra bopælsforælders side som fx:

- Systematisk forhindring af samvær (samværschikane)
- Sygemelding af barnet på samværsdage
- Planlagte aktiviteter, der kolliderer med samvær
- Blokering af kontakt (brevomdirigering, telefonblokering)

Og fra samværsforælders side som fx:

- Vedvarende trusler om vold mod bopælsforælderen
- Uberettigede tilbageholdelser af barnet efter endt samvær
- Vedvarende henvendelser til myndigheder med uberettigede anmeldelser

Som forarbejderne til § 4, stk. 2, understreger, betyder den nye bestemmelse *ikke*, at samarbejdschikane automatisk medfører ændring af forældremyndighed eller bopæl. En sådan afgørelse kan kun træffes, når den konkret vurderes at være *bedst for barnet* – og forudsætter grundige undersøgelser, herunder afdækning af barnets perspektiv. Forslaget rammer heller ikke situationer, hvor der er *reelle grunde* til at afbryde kontakten (fx vold, psykisk vold, misbrugsproblemer).

LOV

[Forældreansvarsloven § 4, stk. 2](#)[Forældreansvarsloven § 19](#)

Højesterets praksis om samværschikane som grundlag for § 3 overflytning af forældremyndighed og bopæl

Den førende afgørelse er [BS-20880/2020-HJR](#) af 8. september 2020 (U.2020.3854 H), hvor Højesteret ophævede den fælles forældremyndighed og overførte den til faren alene på grund af morens grove samværschikane. Moren havde i en lang periode hindret farens kontakt, og efter en midlertidig afgørelse gik hun under jorden med barnet, som først blev udleveret ved fogedens mellemkomst. Højesteret fastslog:

Højesteret finder, at den dermed forbundne manglende indbyrdes tillid og kommunikation mellem forældrene om Bs forhold giver holdepunkter for at antage, at forældrene også på længere sigt vil være ude af stand til at samarbejde om Bs forhold.

Og videre:

Fmå på det foreliggende grundlag antages at være den af forældrene, som har den klart bedste evne til at få fremtidige samværsordninger til at fungere.

Den sag etablerede det **fremtidsorienterede perspektiv** som fast praksis ved samværschikane: retten vurderer, hvem der bedst kan sikre barnets kontakt til begge forældre fremadrettet.

I [BS-11547/2024-HJR](#) af 16. august 2024 stadfæstede Højesteret derimod fælles forældremyndighed og bopæl hos moren trods dokumenteret samværschikane. Retten lagde til grund, at børnenes manglende samvær i det væsentlige skyldtes morens handlinger og negative indstilling, og at dette skulle indgå med stor vægt. Men børnenes aktuelle situation – herunder kraftige negative reaktioner ved samværsforsøg observeret af børneinstitutionen – vejede tungere. Afgørelsen illustrerer, at samværschikane ikke *automatisk* medfører bopæls­overflytning.

Tilsvarende fastholdt Højesteret i [BS-2041/2025-HJR](#) af 5. september 2025 morens forældremyndighed trods anerkendt samarbejdsschikane, idet barnet havde den stærkeste tilknytning til moren, og faren ikke var biologisk forælder.

Mønstret fra praksis er klart:

- Samværschikane er et **tungtvejende moment** – men ikke i sig selv afgørende.
- Retten anlægger et **fremtidsorienteret perspektiv**: hvem kan bedst sikre barnets kontakt med begge forældre?
- Barnets **aktuelle tilknytning, reaktioner** og **trivsel** vejer tungt i den samlede afvejning.
- Mangelde subsidier påstand om samvær kan afskære retten fra at fastsætte samvær (som i BS-11547/2024).

LOV	Forældreansvarsloven § 4	Forældreansvarsloven § 11	Forældreansvarsloven § 17
PRAKSIS	Højesteret · Højesterets afgørelse om forældremyndighed og samvær ved bopæl i udlandet samt betydningen af samarbejdsschikane		
	Højesteret · Højesterets dom om forældremyndighed og bopæl i sag om samværschikane		
	Højesteret · Ophævelse af fælles forældremyndighed og overførsel til faren grundet grov samværschikane og manglende samarbejdsevner		

Tvangsbøders effektivitet og grænser – herunder ophør ved § 4 manglende motiverende virkning

Tvangsbøder er det primære og mindst indgribende fuldbyrdelsesmiddel. Efter [retsplejelovens § 456 r, stk. 3](#) fastsættes bøden som minimum til 1.500 kr. og skal stå i forhold til indkomsten hos den forælder, der har barnet.

Praksis viser imidlertid, at tvangsbøder i mange sager er *virkningsløse* over for en forælder, der konsekvent nægter at medvirke til samvær:

I [BS-46105/2024-OLR](#) (Østre Landsret, 16. januar 2025) havde familieretten varslet tvangsbøder på 3.000 kr. pr. samvær, men moren medvirkede alligevel ikke. Landsretten stadfæstede afvisningen af at udløse bøderne med den begrundelse, at de *ikke havde haft den ønskede motiverende virkning*.

I den samme sag afviste landsretten også at fastsætte nye tvangsbøder for erstatningssamvær, som Familieretshuset endnu ikke havde fastsat tidspunkt for, med henvisning til **TFA 2023.232 V** – der ikke er lovhjemmel til tvangsbøder for erstatningssamvær, der endnu ikke er konkretiseret.

I [BS-21907/2025-HJR](#) (Højesteret, 22. september 2025) havde tvangsbøder på op til 3.000 kr. pr. samvær ligeledes vist sig virkningsløse, da moren vedholdende nægtede at medvirke. Højesteret udløste dog de forfaldne bøder (9.000 kr. i alt) *samtidig* med at beordre afhentning – dvs. tvangsbøderne blev ikke eftergivet blot fordi de ikke havde haft motiverende effekt.

Dette illustrerer en central sontring:

- **Fastsættelse og udløsning af tvangsbøder** er ét spørgsmål – bøderne kan godt forfalde og opkræves, selv om de ikke har ændret adfærden.
- **Tvangsbødernes fremadrettede nytte** er et andet – retten kan afstå fra at fastsætte *nye* bøder, hvis de erfaringsmæssigt er virkningsløse.

LOV

[Retsplejeloven § 456r, stk. 3](#)

PRAKSIS

Højesteret · Tvangsfuldbyrdelse af samvær ved afhentning af barn grundet forælders vedholdende modvilje

22.09.2025

Landsretten · Landsretten afviser tvangsfuldbyrdelse af samvær med henvisning til barnets bedste

16.01.2025

§ 5 Afhentning af barnet – det mest indgribende middel og Højesterets retningslinjer

Afhentning af barnet er det *mest indgribende* fuldbyrdelsesmiddel og forudsætter en særlig procedure, jf. [retsplejelovens § 456 r, stk. 4 og 5](#). Inden fuldbyrdelse ved afhentning skal familieretten *kortvarigt udsætte sagen* med henblik på gennemførelse af børnesagkyndig rådgivning, medmindre der foreligger særlige omstændigheder. Ved selve afhentningen skal der deltage en børnesagkyndig fra Børneenheden i Familieretshuset og en repræsentant fra kommunen. Den børnesagkyndige skal foretage en *in situ*-vurdering af, om fuldbyrdelsen sker af hensyn til barnet.

Den principielle Højesteretskendelse [BS-21907/2025-HJR](#) af 22. september 2025 er den hidtil tydeligste stillingtagen til, hvornår afhentning kan beordres:

Faktum: Morens faderskab til barnet (f. 2012) blev først fastslået ved landsretsdom i 2021. Landsretten fastsatte i 2023 ti overvågede samvær, men moren nægtede konsekvent at medvirke. Familieretten og landsretten afviste tvangsfuldbyrdelse under hensyn til barnets bedste.

Højesterets afgørelse: Højesteret omstødte landsrettens kendelse og beordrede afhentning. Retten lagde afgørende vægt på:

- **EMRK artikel 8** pålægger staten *positive forpligtelser* til hurtigt at håndhæve samværsaftgørelser for at undgå uoprettelige konsekvenser
- Tvangsbøder havde vist sig **virkningsløse**
- Der forelå **ingen nye oplysninger**, der berettigede til at ændre den underliggende samværsaftgørelse
- Afhentning var den *eneste mulighed* for at etablere kontakt mellem barn og far

Samtidig udløste Højesteret de forfaldne tvangsbøder (9.000 kr.) og tilkendte faren 50.000 kr. i sagsomkostninger fra statskassen.

Afgørelsen kan sammenholdes med [BS-46105/2024-OLR](#) (Østre Landsret, 16. januar 2025), hvor landsretten nåede det modsatte resultat i en sag med næsten identisk faktum – men hvor barnet var 12 år og aldrig havde haft kontakt til sin juridiske far. Her fandt landsretten, at tvangsudlevering ville eskalere konfliktniveauet og inddrage barnet direkte i konflikten, og at EMRK artikel 8 og FN's Børnekonvention ikke kunne føre til et andet resultat.

De to afgørelser illustrerer, at **afhentning kræver en konkret afvejning** – hvor barnets alder, hidtidig kontakt med forælderen, og udsigten til at etablere en reel relation er centrale momenter.

LOV	Retsplejeloven § 456r, stk. 4-5	Retsplejeloven § 456p
PRAKSIS	Højesteret · Tvangsfuldbyrdelse af samvær ved afhentning af barn grundet forælders vedholdende modvilje	22.09.2025
	Landsretten · Landsretten afviser tvangsfuldbyrdelse af samvær med henvisning til barnets bedste	16.01.2025

§ 6 Familieretshusets rolle og visitering af sager med samarbejdschikane

Familieretshuset er den første instans i det familieretlige system og har til opgave at screene, vejlede og støtte familierne, inden sager om forældremyndighed, bopæl og samvær eventuelt indbringes for familieretten. Sager med samarbejdschikane visiteres typisk som **§ 7-sager** efter lov om Familieretshuset, hvilket indebærer en tværfaglig tilgang med obligatorisk børnesagkyndig undersøgelse.

Som [Forældreansvarsvejledningen, punkt 2.2](#) fremhæver:

- Familieretshuset skal være *særligt opmærksomt* på sager med samarbejdschikane og skal *hurtigt gribe ind*
- Den børnesagkyndige undersøgelse har til formål at afklare *årsagen* til samarbejdschikanen, herunder hindringen af samværet
- Familieretshuset kan indhente en sagkyndig erklæring om den forælder, der udøver samarbejdschikane
- Barnet kan under sagens forløb støttes gennem Børneenhedens tilbud, herunder kontaktpersonordningen

Familieretshuset kan under behandlingen af sagen træffe **midlertidige afgørelser**, jf. [forældreansvarslovens § 29](#), herunder:

- **Kontaktbevarende samvær** – standardiseret minimumssamvær, der skal sikre, at kontakten mellem barnet og samværsforælderen ikke afbrydes under sagens behandling
- **Midlertidig afgørelse om ophævelse af samvær** – hvis samarbejdschikanen har et sådant omfang, at barnets trivsel kræver det
- **Midlertidig afgørelse om forældremyndighed** – som kan forhindre, at den ene forælder flytter barnet til udlandet under den verserende tvist

Det er vigtigt at bemærke, at det familieretlige system tilsigter, at *fuldbyrdelse skal være sidste udvej*. [Retsplejelovens § 456 p](#) kræver, at familieretten som led i prøvelsen af en fuldbyrdelsessag vurderer, om sagen i stedet bør henvises til Familieretshuset til vurdering af, om den underliggende afgørelse skal ændres eller ophæves.

LOV

Forældreansvarsloven § 29

Retsplejeloven § 456p

§ 7 Bopælsflytning som sanktion ved gentagen samværschikane – forældreansvarslovens § 17

Efter [forældreansvarslovens § 17](#) kan der ved fælles forældremyndighed træffes afgørelse om, hos hvem barnet skal have bopæl, når forældrene er uenige. En flytning af barnets bopæl fra den chikanerende til den chikanerede forælder kan være en effektiv sanktion mod vedvarende samværschikane – og er efter lovens forarbejder et centralt element i systemet.

[Forældreansvarsvejledningen, punkt 4.2](#) fastslår, at samarbejdschikane kan få betydning for afgørelser om barnets bopæl:

I tilfælde, hvor den ene forælder eller den hidtidige bopælsforælder uden rimelig grund har hindret den anden forælders kontakt til barnet, vil der således være behov for, at der anlægges et fremtidsorienteret perspektiv ved vurderingen af, hvad der er bedst for barnet.

Den nye [forældreansvarslovens § 4, stk. 2](#) styrker dette yderligere ved at gøre det obligatorisk at overveje, om chikanen eller forældrefremmedgørelsen skal have konsekvenser i form af, at forældremyndigheden tillægges den anden forælder alene, eller at barnets bopæl flyttes.

Praxis viser dog, at bopælsflytning langt fra er automatisk:

- I [BS-20880/2020-HJR](#) (U.2020.3854 H) blev bopælen overflyttet til faren efter grov samværschikane, fordi en børnesagkyndig undersøgelse viste, at faren havde klart bedre forældrekompetencer og samarbejdsevne.
- I [BS-11547/2024-HJR](#) blev bopælen derimod fastholdt hos moren trods dokumenteret samværschikane, fordi børnene havde stærke negative reaktioner ved samværsforsøg, og faren ikke havde nedlagt subsidier samvæerspåstand.

Afgørende for udfaldet er den *samlede vurdering* af barnets bedste – herunder barnets aktuelle tilknytning, trivsel, risikoen ved miljøskift og den reelle udsigt til, at bopælsflytningen faktisk vil genetablere kontakten med begge forældre.

LOV

Forældreansvarsloven § 4, stk. 2

Forældreansvarsloven § 17

PRAKSIS	Højesteret · Højesterets dom om forældremyndighed og bopæl i sag om samværschikane	16.08.2024
	Højesteret · Ophævelse af fælles forældremyndighed og overførsel til faren grundet grov samværschikane og manglende samarbejdsevner	08.09.2020

§ 8 EMRK artikel 8 og statens positive forpligtelser – tvangsfuldbyrdelse set i menneskeretligt perspektiv

EMRK artikel 8 om retten til familieliv pålægger staten *positive forpligtelser* til at sikre, at retten til kontakt mellem forældre og børn reelt kan udøves. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har i en række domme fastslået, at staten har pligt til hurtigt og effektivt at håndhæve samværsafgørelser – og at *langvarig passivitet* i sig selv kan udgøre en krænkelse, da den kan føre til uoprettelige skader på barn-forælder-relationen.

Højesteret inddrog dette synspunkt direkte i [BS-21907/2025-HJR](#), hvor retten understregede:

- Myndighedernes **positive forpligtelser** efter EMRK artikel 8 til hurtigt at håndhæve samværsafgørelser
- Behovet for at undgå **uoprettelige konsekvenser** for relationen mellem barn og far
- At passiv accept af morens modstand ville belønne samværschikane og de facto annullere samværsafgørelsen

I [BS-46105/2024-OLR](#) nåede Østre Landsret derimod det modsatte resultat og udtalte, at EMRK artikel 8 og FN's Børnekonventions artikel 3 og 12 ikke kunne føre til et andet resultat end afvisning af tvangsfuldbyrdelse. Retten lagde til grund, at *beskyttelseshensynet* efter [§ 456 p](#) – herunder hensynet til at beskytte barnet mod at blive fastholdt i en skadelig loyalitetskonflikt – konkret vejede tungere.

Spændingen mellem de to afgørelser afspejler en reel og uafklaret problematik: jo mere effektivt en chikanerende forælder hindrer kontakten, jo vanskeligere bliver det at fuldbyrde – fordi barnets negative reaktioner og manglende kendskab til den anden forælder med tiden gør tvangsfuldbyrdelsen mere belastende for barnet. Højesterets 2025-afgørelse kan læses som et signal om, at domstolene bør gribe ind *tidligere* og mere resolut, før situationen når dertil.

LOV	Retsplejelovent § 456p	
PRAKSIS	Højesteret · Tvangsfuldbyrdelse af samvær ved afhentning af barn grundet forælders vedholdende modvilje	22.09.2025
	Landsretten · Landsretten afviser tvangsfuldbyrdelse af samvær med henvisning til barnets bedste	16.01.2025

§ 9 Den strafferetlige vinkel – straffelovens § 215 og børnebortførelse

Ved internationalt aspekt kan samværschikane have strafferetlige konsekvenser. [Straffelovens § 215](#) kriminaliserer den, som *unddrager* en person under 18 år forældres eller anden rette vedkommendes myndighed eller forsorg, og den der ulovligt fører barnet *ud af landet*. Strafferammen følger reglerne i [straffelovens § 261](#) (frihedsberøvelse).

Bestemmelsen finder navnlig anvendelse, når en forælder bortfører barnet til et andet land i strid med den anden forælders forældremyndighed. Hvis udrejsen sker i strid med en forældremyndighedsafgørelse eller -aftale – eller under en verserende sag, hvor der er truffet midlertidig afgørelse – vil der være tale om en *børnebortførelse*, og barnet kan kræves tilbagegivet efter Haagerkonventionen af 1980 om de civile retlige virkninger af internationale børnebortførelser, forudsat at barnet er ført til et konventionsland.

Som [Forældreansvarsvejledningen, punkt 4.4](#) fremhæver, kan en midlertidig afgørelse om forældremyndighed til samværsforælderen netop have den virkning, at den chikanerende forælders udrejse med barnet bliver *ulovlig* – og dermed aktiverer Haagerkonventionens tilbageleveringsmekanisme.

I [BS-2041/2025-HJR](#) havde moren under den verserende tvist flyttet barnet til en stat, som Danmark *ikke* samarbejder med efter Haagerbørnebeskyttelseskonventionen. Højesteret afviste morens afvisningspåstand og fastslog, at danske myndigheder bevarede kompetencen, da barnet havde bopæl i Danmark ved sagens start. Sagen illustrerer de komplekse jurisdiktionsspørgsmål, der opstår, når samværschikane har internationalt tilsnit.

LOV

Straffeloven § 215

PRAKSIS

Højesteret · Højesterets afgørelse om forældremyndighed og samvær ved bopæl i udlandet samt betydningen af samarbejdschikane

05.09.2025

Sammenfatning – centrale mønstre i praksis og retsstillingens udvikling

§ 10

Praksis om samværschikane og tvangsfuldbyrdelse af samvær tegner følgende billede:

- 1. Barnets bedste er det altoverskyggende hensyn** – både ved fuldbyrdelse (§ 456 p) og ved materielle afgørelser om forældremyndighed, bopæl og samvær (§ 4). Ingen forælder har en *ret* til samvær, der går forud for hensynet til barnet.
- 2. Samværschikane har fået stærkere retlig status.** Med forældreansvarslovens § 4, stk. 2 (2025) er samarbejdschikane og forældrefremmedgørelse nu lovfæstet som obligatoriske momenter i vurderingen. Forarbejderne peger på, at chikane *altid* skal have konsekvenser overvejet – men aldrig automatisk.
- 3. Det fremtidsorienterede perspektiv er fast praksis.** Siden U.2020.3854 H har Højesteret konsekvent lagt vægt på, hvilken forælder der bedst kan sikre barnets kontakt med begge forældre. Det kan begrunde ophævelse af fælles forældremyndighed og bopæloverflytning – men kun når den samlede vurdering af barnets bedste tilsiger det.
- 4. Tvangsfuldbyrdelse eskalerer trinvist.** Systemet er opbygget som en eskalationstrappe: tvangsbøder → tilbageholdelse af forælder → afhentning af barn. Afhentning er undtagelsen og kræver, at tvangsbøder har vist sig virkningsløse, samt at en børnesagkyndig vurderer fuldbyrdelsen som værende til barnets bedste.
- 5. EMRK artikel 8 sætter en øvre tidsgrænse.** Højesterets kendelse af 22. september 2025 signalerer, at langvarig passiv accept af samværschikane kan konflikte med statens menneskeretlige forpligtelser til hurtigt at håndhæve samværsafgørelser.
- 6. Sager om forældremyndighed og bopæl har særlig betydning.** Højesteret har i [BS-4288/2024-HJR](#) fastslået, at afvisning efter retsplejelovens § 368 a kun kan ske under *særlige omstændigheder* i denne type sager – fordi sagens betydning for den ankende part er så stor.

Retsstillingen er i fortsat udvikling, og den lovfæstede pligt til at inddrage samarbejdsskikane fra 2025 kan forventes at forstærke den tendens, hvor domstolene mere resolut griber ind over for systematisk samværschikane – under fortsat iagttagelse af barnets bedste som det overordnede hensyn.

LOV	Forældreansvarsloven § 4, stk. 2	Retsplejeloven § 368a	Retsplejeloven § 456p	
PRAKSIS	Højesteret · Tvangsfuldbyrdelse af samvær ved afhentning af barn grundet forælders vedholdende modvilje Højesteret · Højesterets ophævelse af landsrets afvisning af ankesag om forældremyndighed og bopæl efter retsplejelovens § 368 a Højesteret · Ophævelse af fælles forældremyndighed og overførsel til faren grundet grov samværschikane og manglende samarbejdsevner			22.09.2025 28.05.2024 08.09.2020

REFERENCE Lovgrundlag

6 paragraffer

Forældreansvarsloven § 4	stk. 1-2	Forældreansvarsloven § 17
Forældreansvarsloven § 19		Retsplejeloven § 456p
Retsplejeloven § 456q		Retsplejeloven § 456r

MATERIALE Citerede afgørelser

7 afgørelser

HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS		6
02.06.2026	Fælles forældremyndighed – ophævelse kræver konkrete samarbejdsproblemer, ikke blot kriminalitet (BS-49983/2025-HJR)	49983-2025
22.09.2025	Tvangsfuldbyrdelse af samvær ved afhentning af barn grundet forælders vedholdende modvilje	21907-2025
05.09.2025	Højesterets afgørelse om forældremyndighed og samvær ved bopæl i udlandet samt betydningen af samarbejdsskikane	10026-11737
16.08.2024	Højesterets dom om forældremyndighed og bopæl i sag om samværschikane	bs-11547-2024-hjr
28.05.2024	Højesterets ophævelse af landsrets afvisning af ankesag om forældremyndighed og bopæl efter retsplejelovens § 368 a	bs-4288-2024-hjr
08.09.2020	Ophævelse af fælles forældremyndighed og overførsel til faren grundet grov samværschikane og manglende samarbejdsevner	bs-20880-2020-hjr
LANDSRETTE · ANKEINSTANS		1
16.01.2025	Landsretten afviser tvangsfuldbyrdelse af samvær med henvisning til barnets bedste	9558-11139